

Ο θάνατος δεν προέρχεται από την αγαθή θεία βούληση* (Νικόλαος Στανίτσας, Νοσηλευτής - Μάστερ Θεολογίας)

/ [Πεμπτούσια](#)

«Ο Θεός θάνατον ουκ εποίησεν ουδέ τέρπεται επ' απωλεία ζώντων. Έκτισε γαρ εις το είναι τα πάντα, και σωτήριοι αι γενέσεις του κόσμου, και ουκ έστιν εν αυταίς φάρμακον ολέθρου ούτε άδου βασίλειον επί της γης...δικαιοσύνη γαρ αθάνατος εστίν».²⁴² Δεν είναι δυνατόν να προέρχεται το κακό από τον Θεό, αφού ο Θεός είναι αγαθός. Γι' αυτό και όταν έπλασε τον άνθρωπο δεν τον έπλασε για να πεθάνει.

*Σύμφωνα με την διδασκαλία της Αγ. Γραφής και των Πατέρων της Εκκλησίας .

Φυσικά, όπως φαίνεται στην πατερική παράδοση, δεν τον έπλασε ούτε θνητό ούτε αθάνατο, αλλά με την δυνατότητα να γίνει θνητός ή αθάνατος.²⁴³ Είναι σαφέστατο για την Αγ. Γραφή πως ο θάνατος είναι αποτέλεσμα και προϊόν της αμαρτίας του Αδάμ και της Εύας. Σε περίπτωση παρακοής ο Θεός προειδοποιεί τους πρωτοπλάστους ότι θα επέλθει ο θάνατος, «...από δε του ξύλου του γινώσκειν καλόν και πονηρόν ου φάγεσθε απ' αυτού, η δ' αν ημέρα φάγητε απ' αυτού, θανάτω αποθανείσθε»,²⁴⁴ και λίγο πιο κάτω σημειώνεται ότι ο θάνατος επήλθε ως συνέπεια της αμαρτίας τους: «ενιδρώτι του προσώπου σου φαγή τον άρτον σου έως του αποστρέψαι σε εις γης εξ ής ελήφθης ότι γη ει και εις γην

απελεύση». ²⁴⁵

Έτσι λοιπόν ο θάνατος είναι συνέπεια της αμαρτίας των πρωτοπλάστων και όχι δημιουργήμα του Θεού. «Ο Θεός έκτισεν τον άνθρωπον επ' αφθαρσία... φθόνω δε διαβόλου θάνατος εισήλθεν εις τον κόσμον». ²⁴⁶ Αυτό το χωρίο το προσδιορίζει ο Απ. Παύλος ο οποίος διαβεβαιώνει ότι «δι' ενός ανθρώπου η αμαρτία εισήλθεν εις τον κόσμον και διά της αμαρτίας ο θάνατος και ούτω εις πάντας ανθρώπους ο θάνατος διήλθεν, εφ' ώ ήμαρτον.. αλλ' εβασίλευσεν ο θάνατος από του Αδάμ μέχρι Μωυσέως...». ²⁴⁷ Στο χωρίο αυτό φαίνεται ότι ο θάνατος είναι παρέμβλητος, είναι παράσιτο της ανθρώπινης φύσης, αποτέλεσμα και καρπός της αμαρτίας όπως είπαμε του Αδάμ. Πρόκειται επομένως, για είσδυση του θανάτου μέσα στην ανθρώπινη φύση, και δι' αυτής σε όλη την κτίση. ²⁴⁸

Εκτός από την Αγ. Γραφή, πολλοί πατέρες της εκκλησίας μίλησαν για τον θάνατο. Ο Αγ. Μάξιμος ο Ομολογητής θα πεί ότι, όταν ομιλούμε για θάνατο, εννοούμε κυρίως τον χωρισμό από τον Θεό. Αυτός ο χωρισμός γίνεται με την αμαρτία, οπότε κέντρο του θανάτου είναι η αμαρτία. ²⁴⁹ Διά της παραβάσεως της εντολής του Θεού και διά της απομάκρυνσης του ανθρώπου από τον Θεό «επηκολούθησεν εξ' ανάγκης και ο του σώματος θάνατος». ²⁵⁰

Ο θάνατος κατά τον Αγ. Ιωάννη Δαμασκηνό, εισήλθε στον κόσμο «ώσπερ τι θηρίον άγριον και ανήμερον τον ανθρώπινον λυμαινόμενος βίον». ²⁵¹ Στην ευχή της αναφοράς της Θ. Λειτουργίας του Μ.Βασιλείου διαβάζουμε «...πλάσας γαρ τον άνθρωπον, χουν λαβών από της γης και εικόνι τη ση ο Θεός τιμήσας, τέθεικας αυτών εν τω Παραδείσω της τρυφής αθανασίαν ζωής και απόλαυσιν αιωνίων αγαθων εν τη τηρήσει των εντολων σου επαγγειλάμενος αυτώ. Αλλά παρακούσαντά Σου του αληθινού Θεού και τη απάτη του όφεως υπαχθέντα, νεκρωθέντα τε τοις οικείοις αυτού παραπτώμασιν εξώρισας αυτών εκ του Παραδείσου εις την γην εξ ης ελήφθη». ²⁵² Υπήρχε λοιπόν η δυνατότητα της επιλογής -λόγω της ελευθερίας του αυτεξουσίου του δημιουργήματος- και η συγκεκριμένη επιλογή επέφερε τον θάνατο ως ένα από τα αποτελέσματά της. Η διακοπή της κοινωνίας με τον Θεό νέκρωσε τα πνευματικά αισθητήρια και οδήγησε στον ψυχικό θάνατο και ακολούθησε ο σωματικός, όχι όμως ταυτόχρονα με την παρακοή. Το μέγεθος της φιλανθρωπίας και της σοφίας του Θεού τον ανέβαλε για το μέλλον. Έτσι ο Ζωοδότης Θεός δεν οδήγησε σε απόγνωση το πλάσμα του. Παρηγόρησε με διαδοχικές γεννήσεις τη λύπη που προξένησε ο θάνατος.

Ο θάνατος ως τίμημα της αμαρτίας είναι και αυτός ένδειξη της Θείας φιλανθρωπίας. Ο Θεός επέτρεψε τον θάνατο, για να μη γίνει το κακό αθάνατο,

όπως λέει ο Μεθόδιος Ολύμπου.²⁵³ Ο Αγ. Γρηγόριος Θεολόγος λέει: «...και γίνεται φιλανθρωπία η τιμωρία...». ²⁵⁴ Το χωρίο του Μεθοδίου του Ολύμπου βρίσκεται διατυπωμένο στην ευχή που διαβάζει ο Αρχιερέας όταν παρευρίσκεται στη νεκρώσιμη ακολουθία: «...διά τούτο, ίνα μη το κακόν αθάνατον γένηται, φιλανθρώπως εκέλευσας την κράσιν και μίξιν ταύτην και τον άρρηκτόν σου τούτον δεσμόν, ο Θεός των πατέρων ημών, τω θείω βουλήματι αποτέμνεσθαι και διαλύεσθαι...». Ο Αγ. Ιωάννης ο Χρυσόστομος λέει: «...ο γαρ θάνατος ούτως, ου το σώμα απόλλυσιν, αλλά τη φθορά δαπανά. Ως η γε ουσία μένει κατά πλείονος ανισταμένης της δόξης αλλ' ουχί πάντων...». ²⁵⁵

Σημειώσεις

242 Σοφ. Σολ. Α', 13-25

243 Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιεροθέου, «Η Ζωή μετά τον θάνατο», Γ έκδοση Ιερά Μονή Γενεθλίου της Θεοτόκου (Πελαγίας), Λιβαδειά 1996, σελ.42

244 Γεν, 2,17

245 Γεν. 3,19

246 Σοφ. Σολ. 2, 23-24

247 Ρωμ. Ε', 12-14

248 Μητροπ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιεροθέου, «Η Ζωή μετά τον θάνατο», μν. εργ. σελ. 43

249 Ο.π., σελ. 45

250 Φιλοκαλία, εκδ. Παπαδημητρίου, τόμος Β, σελ. 27

251 Ιωάννου Δαμασκηνού : Εκδοσις Ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως, μν. εργ. σελ. 194

252 Μετάφραση: Όταν έπλασες Θεέ μου τον άνθρωπο παίρνοντας χρώμα από την γη τον έβαλες μέσα στον Παράδεισο της τρυφής, υποσχεθείς εις αυτόν αθανασία ζωής και απόλαυση των αιωνίων αγαθών εάν και εφόσον τηρούσε τις εντολές σου. Αλλά, όταν παρήκουσε την εντολή Σου του αληθινού Θεού

και δέχθηκε να υπαχθεί κάτω από την απάτη του όφεως, τότε, εξ αιτίας των οικείων του αμαρτημάτων, νεκρώθηκε και τον εξόρισες και τον έστειλες να ξαναγυρίσει στην γη από την οποία και ελήφθη δηλαδή να πεθάνει.

253 ΒΕΠΕΣ 18, 129

254 Λόγος 45, «Εις το Άγιον Πάσχα», PG 36, 633 A

255 «Εις Ψαλμόν 48», PG 55, 230

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει την παρουσίαση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης “Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ”, του θεολόγου και νοσηλεύτη **Νικόλαου Στανίτσα**. Πρόκειται για αναθεωρημένης έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντες καθηγητές τους ΚΟΪΟ ΝΙΚΟΛΑΟ, ΦΑΝΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ και ΛΟΗ ΝΕΚΤΑΡΙΟ.